

pojem tisků volných s povinnými, kopírujíc tak otrocky vzor německý, při čemž však povinnost odváděti výtisky není dosti přesně definována, takže asi by zůstalo při nynější praxi labilní a škodlivé jak nakladatelům, tak i knihovnám. Velmi výstižně se ukazuje také na neudržitelný systém dosavadního odvádění povinných výtisků některým knihovnám, jako knihovně ministerského předsedy, ministerstva vnitra, Národního Shromáždění, kdež se kupí materiál vyžadující obrovského finančního nákladu k zpracování, svázání, umístění atd., zatím co na př. univerzitní knihovny dostanou (a někdy — jde-li o publikace z jiné země — také nadestanou) pouze jediný exemplář hledané a stále vypůjčené knihy. Ovšem těžko lze si představit technické provedení autorova návrhu, jak a kam roztríditi povinné výtisky. Je to jen o důkaz více, jak nadbytečné jsou tyto knihovny a jak naléhavé je také řešiti organizaci všech knihoven. Ostatně se nezdá, že by valně předložená osnova byla dána k posouzení jak knihovnickým odborníkům, tak právníckým odborníkům.

Ča.

Oprava. Ve článku »Spravedlnost a právo« v 1. čís. na str. 9 ř. 8. místo »nejoblíbenějšího« má státi »nejobecnějšího«, takže celá část věty zní: »tak na př. dříve neurčitý obrys daného slova nahradíme pojmem smlouvy a tu je, jak patrně, zase celá řada stupňů od nejobecnějšího vymezení až k nejkrajnějšímu formalismu (na př. římská mancipace) ...« Na téže str. řádek 10. od konce místo »užívati« má státi »užiti«.

LITERATURA.

Dr. Adolf Merkl: Die Lehre von der Rechtskraft. (Entwickelt aus dem Rechtsbegriff. Eine rechtstheoretische Untersuchung) Leipzig u. Wien, 1923. Vyšlo ve Wiener staatwissenschaftliche Studien.

Problém právní moci jest jedním z palčivých problémů dnešní právní vědy zejména na poli správního práva. Všechny pokusy o jeho řešení zůstávaly stále jen pokusy, neboť autoři jejich neuvědomili si základní obecný problém, o něž tu jde a metody, jimiž problém je řešitelný. Proto až dosud byl theorii soukromého práva znám pojem právní moci rozsudků (smírů a pod.) a theorii veřejného práva pojem právní moci aktů správních, ale oba tyto pojmy byly úplně odchylně vybudovány. Základní rozdíl mezi nimi ovšem je ten, že při právní moci v soukromoprávním smyslu nebylo otázky její existence, neboť procesní řády stanovily ji výslovně, kdežto v oboru práva správního pozitivní právo o věci mlčí i jest otázka, existuje-li právní moc ve správním právu vůbec. V tom je palčivé jádro problému právní moci, neboť v tomto bodě dosavadní odpovědi nikterak neuspokojovaly argumentující namnoze legislativně-politickými momenty a úvahami de lege ferenda pro a proti právní moci, kteréžto argumenty nemohou ovšem rozhodnouti zmíněnou alternativu.*) Těmto svým předchůdcům v řešení problému věnuje autor první díl své knihy. — On sám staví problém takto: otázka právní moci jest otázkou po trvání právní normy. Otázku tuto pak jest řešiti jednotlivě pro všechny právní normy. Zde věnuje autor větší partii svých výkladů vylíčení stupnovitého právního řádu, který se skládá z norem vyššího a nižšího druhu, z nichž vyšší norma podmiňuje nižší a nižší je aplikací vyšší a to stejně atž jde o poměr mezi ústavou a zákonem prostým nebo zákonem a nařízením nebo nařízením a konkrétním nálezem a pod. Není tedy zásadního rozdílu mezi tvorbou a aplikací práva, mezi zákony a nižšími normami právními. Proto též problém trvání normy je všude stejný. Nejvyšší normou je základní, počáteční nepsaná norma (Ursprungsnorm) stanovící, kdo v tom kterém státě vydává normy nejlépe nižší (ústavní a prosté zákony). Tato jest absolutně nezměnitelnou,

*) Tomuto thematu věnován byl článek A. Procházky v tomto časopise roč. IV. str. 81 un.

poněvadž charakterizuje identitu právního řádu. Všechny ostatní normy jsou relativně nezměnitelné t. j. jsou změnitelnými jen tehdy, když norma vyšší jejich změnu připouští výslovnou derogací klausulí (stanovíci možnost a způsob změny), poněvadž právní řád jest uzavřený a hotový celek a každá změna jím nenormovaná je mu cizí. Všechny normy (tedy i akty správní) jsou tedy zásadně nezměnitelné čili mají právní moc, mlčí-li o jejich změnitelnosti pozitivní právo. Positivní právo má pak nekonečně možností normovatí změnitelnost svých norem ve větším neb menším rozsahu. (Mezi omezení změnitelnosti patří t. zv. formální právní moc znamenající, že určitá norma je nezměnitelná k návrhu stran). M. jako nejvhodnější způsob doporučuje generální derogací klausuli, která by v ústavě stanovila změnitelnost všech norem a nižší normy by jí případně více nebo méně omezovaly.

Pojmu právní moci užívá se ještě v jiném významu: »právní moc« mají normy a státní akty, které jsou dále nepřezkoumatelné co do své platnosti čili jsou platnými, i kdyby byly vznikly vadně (zmatečně). K tomu M. připomíná, že každý státní akt, při němž nebylo šetřeno některého pravidla jeho vzniku, je neplatný, je právnickým nic, pouhým zdáním práva, které musí právní věda odmítnouti a jen tehdy jest jej pokládati za platný, když to pozitivní právo výslovně stanoví zvláštní klausulí, kterou M. nazývá »počtem s chybami« (Fehlerkalkül). Je to buď zákaz zkoumání platnosti (u zákonů), výpočet důvodů zmatečnosti, stanovení řízení tohoto zkoumání (v procesních řádech) atd., což všechno značí, že jinak jsou státní akty toho druhu nepřezkoumatelné, tedy platné i v případě vadného vzniku. A M. navrhuje zase takovou generální konvalidační či opravnou klausuli pro všechny normy a státní akty celého právního řádu.

Hlavní předností Merklovy knihy jest jeho správné položení problému v celé jeho obecnosti. V tom spočívá též hlavní její cena. Neboť s jeho konečnými důsledky lze těžko souhlasit. Už pro jejich naprostou neupotřebitelnost pro praxi nynějších právních řádů. Podle jeho teorie byla by totiž velká většina jejich norem nezměnitelnou a to již velmi dávno a mnoho zákonů a jiných státních aktů neplatných, jednak proto, že chtěly měnit normy nezměnitelné, jednak že při jich vzniku nebylo šetřeno všech náležitostí. Takže málokterá z norem, podle nichž dnes lidé žijí a státní orgány rozhodují, by byla platnou čili by byla normou právní; to však by mělo za následek nutnost revise pojmů právní normy vůbec, aby byl upotřebitelný. Lze očekávat, že právě těchto důsledků Merklovy knihy bude používáno proti základním tesisům Kelsenovy školy normativní, z níž M. vychází. A přece je to logický postup Merklův, s nímž nelze souhlasit. I kdybychom uznali jeho základní these o zásadní nezměnitelnosti právního řádu (při čemž však máme za to, že vyžaduje důkazu, poněvadž argumentem vnitřní evidence normologického principu operuje stejně právě opačná věta »lex posterior derogat priori«), přece nelze naprosto souhlasit s tvrzením, které vyslovuje autor jako prostý důsledek these předcházející, že nestačí, aby vyšší norma stanovila obecné kompetenci orgánů vydávajících nižší normy k tomu, aby tento orgán vydané normy mohl měnit, nýbrž je třeba v slovněho zmocnění k jejich změně (str. 260—261). To je myslím největší poklesk jeho vývodů, vždyť naopak zdá se samozřejmým, že na př. ustanovení § 6 naší ústavní listiny o tom, kdo vydává zákony v naší republice je zároveň ustanovením o tom, kdo je mění. Myslím, že otázka, zda vůbec soubor norem právních je změnitelný neb nezměnitelný není řešitelná výkladem jeho samého, nýbrž že je rázu metanormativního a že jest jí jako takovou u státu existujícího (sociologicky) zodpověděti ve prospěch změnitelnosti.

V otázce platnosti vadných státních aktů M. tvrdě, že všechna pravidla pro vznik normy jsou podmínkami jejího vzniku, přehlíží, že mezi nimi jsou pravidla, která zřejmě jsou pouhými povinnostmi vydávajících orgánů pro platnost vydané normy však irrelevantními. A máme mezi podmínky platnosti počítati též pravidla zřízení normotvorných orgánů?

Přes tyto pochybnosti jest kniha Mercklova cenným příspěvkem k řešení problému, neboť snad první správně položila problém a ukázala, které základní právně-noetické otázky jest zodpověděti, aby byl uspokojivě rozřešen aktuální problém právní moci.

Prof. Dr. Emil Svoboda: *Ethické a sociální základy práva občanského*. Lidová universita svazek IV. Vydává a tiskne »Melantrich« v Praze. Rok neudán (1922), 8°, str. 95. Cena neudána.

Již v referátech v »Právu rodinném« a »Právu dědickém« zde svého času uveřejněných měl jsem příležitost znovu obdivovati nesporný talent prof. Svobody v popularisaci práva. Přiblížiti právo širokým vrstvám lidovým je úkol stejně důležitý, jako obtížný a prof. Svoboda, snad díky své učitelské činnosti na vysokém učení technickém vyvinul se ve skvělého popularisátora a svými pracemi opravdu obohatil naši až uboze chudou literaturu tohoto druhu. Také poslední knížkou »Ethické a sociální základy práva občanského« sleduje podobný cíl.

Spisek rozdělil bych ve dvě, rozsahem skoro stejné části. První až asi na stranu 44 nazval bych úvodem do práva vůbec. Způsobem sobě vlastním vykládá tu prof. Svoboda postavení člověka jako člena sociálního celku a řeší otázku funkce práva a spravedlnosti. Prvé je mu skutečností, druhá ideálem. »Posledním cílem práva je spravedlnost.« Zvlášť výstižně vyzdvihá výchovný význam existence právního řádu pro lid. Další kapitoly věnovány jsou pojímům práva obyčejového a psaného a jich vzájemným poměrům, otázce právního vynucení norem, pojmu práva soukromého a veřejného, formálního a materiálního atd. Tedy asi výklady podobné, které v jiné formě a jiném slohu čteme v různých pravovědách nebo úvodech ve studium práva.

Pojednav stručně o pramenech práva občanského, vykládá prof. Svoboda základní zásady na nichž tato právní věta spočívá. Postupně je zde probráno právo rodinné, věcné, obligační a dědické. Zde čteme názory prof. Svobody, známé jeho žákům z četně navštěvovaných universitních přednášek, na příkl. o funkci práva v poměrech rodinných, zejména v poměru mezi rodiči a dětmi a jiné. Brožura je zakončena přehledem nejdůležitější české literatury práva občanského.

Spisek jistě plně splní své poslání a vzbudí řadu zájemníků, což jest také jeho hlavním účelem. Ale i v kruzích akademického studentstva, zejména u kolegů vstupujících na právnickou fakultu může dojiti vhodného použití. Knižka objasní jim lehce základní pojmy a uvede je do právníkého myšlení mnohem snáze než obsáhlé práce z oboru všeobecné pravovědy a různé vědecky psané úvody.

Šejhar.

Právnický terminologický slovník. II. — Část slovensko-maďarská. — Sostavili Dr. Vladimír Fajnor a Dr. Adolf Záturecký. — Bratislava 1923. — Nákladem Právnickéj jednoty na Slovensku. — 16° — Str. 197. — Kč 00,00.

Přeměna celých poměrů na Slovensku od dob maďarských do česko-slovenských nutně nese sebou i přeměnu jazykových forem právních předpisů na Slovensku, která vyvolává silnou měrou vznik slovenské právníké terminologie, které před převratem vůbec nebylo zapotřebí. Si ahu tu uskutečňuje tím více ten fakt, že celá řada zákonů z předpřevratové doby musela býti ponechána v platnosti, a nutno proto ustáliti pevný slovenský výraz pro příslušný výraz maďarský. Tomu napomáhá právníký terminologický slovník vydaný péčí Dra Fajnora a Dra Zátureckého. Po části maďarsko-slovenské vychází nyní část druhá slovensko-maďarská. Malý poměrně vývoj právníkého názvosloví vede přirozeně k tomu, že autoři musí sahati do bohaté již studnice terminologie české. Přece však neodhodlají se k tomu mnohde tam, kde by snad věci se prospělo. Poukází jen na nepěkné slovo »pozemnoknižný«, které jest přece jen pouhým doslovným překladem maďarského »telek-könyvi«, to jest telek = pozemek a könyv = kniha, čímž i stavba maďarské složeniny byla napodobena. Snad výraz »knihovný« podle českého utvořený by byl odpovídal lépe duchu jazyka než maďarská zkomole-

nina. Autoři terminologického slovníku mají podle mého skromného mínění přispívatí svou autoritou k čistě názvosloví, pokud to jde. Kniha však jest pozoruhodným úkazem snahy po ustálení právních výrazů, a ve smyslu tom jest jí velice vítati. dnk.

Dr. E. Beneš: Válka a kultura. (Čs. vědecký vojenský ústav. — 8 Kč. — Str. 68.)

Knihu dra Beneše, s podtitulem »Studie z filosofie a sociologie války« možno nazvati úvodem do mezinárodní politiky a to úvodem filosofickým, jímž autoru skutečně se stala. Je to otisk z »Lumíra« 1915, kde ji autor uveřejnil jako docent sociologie co ohlas universitních přednášek a »zanechal nám ji tehdy jako odkaz před svým odjezdem do Svýcar a zdůraznil v ní oprávněnost našeho odboje s hlediska filosofického a sociologického« (kpt. Wolf). — Problém války dle dra Beneše řeší tři theorie: dvě kontrastující a třetí »aurea mediocritas«, stanovisko autorovo a našeho národa za světové války. Řešení vychází vždy z pojmu kultury. Theorie pacifistická zavrhuje jakoukoliv válku chápe kulturu jako souhrn všech mravních hodnot společných celému lidstvu abstrahujíc od jednotlivých národů, chápe ji dále jako něco mezinárodního, kosmopolitického, vedoucího k ideálu beznásilí. Toto pojetí kultury je chybné, takže s ním padá i theorie pacifistická. Kultura je vždy něco typicky národního, co nedá se srovnávat s jinou za účelemi hodnocení, neboť není tu hodnotícího kriteria, tedy ani vyšší ani nižší kultury. Toto pojetí kultury přiznává každému národu právo na othájení vlastní individuální kultury, právo tak samozřejmé u individua, neboť je jen výrazem pudu po sebezachování. S tohoto hlediska nutno odmítnouti třetí řešení hlavně v Německu šířené, vyslovené už Fichtem, později sociologií biologickou z Darvina vycházející i organickou, konečně hlásané německými generály (Beonhard). Tito všichni hájí válku absolutně, neboť vždy je »Entwickelungsträger«, zdůrazňují civilisační, tedy čistě technickou stránku kultury a na tom základě tvoří kriteria hodnocení, po výtce kvantitativního — známé to německé opěvování jejich vyšší kultury a boje mezi kulturou západu, reprezentovanou Němci (resp. střední Evropou) a barbarskou kulturou ruskou, jejíž vítězství by znamenalo zánik kultury evropské, což všechno slyšeli jsme ještě těsně před válkou z článků, brožur i foliantů německých autorů za války. Autor končí závěrem, že válka, násilí, revoluce je oprávněnou, je povinností, sahá-li se na kulturu národa. V. V.

Dr. A. Milota: Proč stát trestá. Obč. knih. sv. 34. Úkolem tohoto spisku jest poučiti nepravníka o významu a účelu trestního práva. Jest tu v hlavních rysech celý jeho vývoj, od trestu soukromého, vzniklého z touhy po mstě až k době nové, kde právo trestati přechází zcela na stát a stává se zároveň povinností. Vyličen je také význam trestu v různých dobách, původně odplata co možná největší, později ochrana společnosti před zločinem. Obširně vykládá autor moderní kriminalistické teorie, k nimž se sám hlásí, které posuzují zločin jakožto zjev společenský a od trestu žádají v prvé řadě účelnost. Trestní čin jest jim jen podnětem k zahájení řízení, zločinec nemá býti posuzován podle něho, nýbrž podle nebezpečnosti. Autor informuje čtenáře také o vlivu těchto teorií na osnovu našeho trestního zákona, který jest ovšem modifikován elledy na mravní názory lidu. Spisek vyhovuje dobře svému úkolu, je psán srozumitelně pro laika, ale neztrácí s očí vědecké jádro a hodí se výborně i k uvedení studujících do teorie trestního práva. J. B.

Dr. V. Forster: Mentální faktory zločinnosti. (Naše Doba XXX., 612). Příspěvek ke studiu zločinnosti po stránce psychologické podává materiál i k teorii kriminalistické i důležité momenty pro praktického sudce: V novější době trestáme-li, vždy snažíme se zjistiti faktory, které onen čin způsobily, ať se snažíme redukovat příčiny na činitele fyzické (Lombroso) — což nedostačuje, anebo hledáme je v mentálním charakteru trestaného; ale vždy jsme nuceni předpokládati, že existuje určitá praedisposice zločinu, »zločinná diathesis«. Chceme-li najíti příčiny zločinnosti nestačí metoda statistická, nýbrž je nutno analysovatí duševní

povahu delikventa samotého, musíme určití podmínky, které ženou individuum k činům vůbec.

Mechanismus nervového dění záleží v tom, že určitý předmět neb idea, myšlenka, vzbuzuje člověku impuls k jednání. Tato konekce mezi ideou a činem označuje se v psychologii jako ideomotorická akce. K činu dojde, je-li impuls dosti silný nebo není-li jiných asociací, které vedou k jinému způsobu reakce na daný podnět a tím potlačí první impuls.

Stanoví dále celkem šest typů zločineckých:

1. Lidé, kteří nepřevládají důsledky svých činů — nedostatek inteligence. 2. Zločinci z nedostatku sociálních instinktů. 3. Zločiny z rozčilení, jež nutno snad nejpečlivěji posuzovati, poněvadž lidé toho druhu jsou za jistých okolností z nejplatnějších členů společnosti. 4. Zločiny pod vlivem nepřekonatelného tlaku spáchané, od duševně chorých periodiků, kteří obdivuhodně dovedou skrývati svou chorobu. 5. Zločinci z řemesla, ze zvyku, kde hraje obyčejně velkou úlohu prostředí a výchova. 6. Zločinci z úvahy, kteří jednají v plném užití svých duševních sil a kteří jedině jsou plně za svůj čin odpovědni.

Pohnutky trestných činů jsou zde tříděny jinak, než je obvyklé v trestním právu, což je přirozené z ohledu na různost stanovisek, ale i tak přináší článek při nejmenším zajímavý doplněk. Z. R.

Trestněprávní hlídka časopisecká. (I.) »Archiv für Rechts- und Wirtschaftsphilosophie« (sv. XII. č. 3) přináší zajímavý článek Hofakcera »Die strafbare Handlung« — rozbírající pojem trestného činu podle práva německého a osnovy z r. 1919. — V »Gerichtssaal« (sv. 89. č. 3—4.) pojednává Oetker o rehabilitaci podle německé osnovy a o pojmu pachatelství a účastenství, Mezger o pojmu viny a bezpráví (s obsáhlým přehledem literatury!) — V »Schweizerische Zeitschrift für Strafrecht« (roč. 36., č. 3) rozbírá Bumke německý zákon o soudnictví nad mládeží, tímžé thematem zabývá se Doerr v »Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft« (44 sv., 3 č.), který přináší též článek Behingův o trestní zodpovědnosti lékaře při operacích. — V »Monatschrift für Kriminalpsychologie« (roč. 14., č. 4, 7) zabývá se Pelckmann otázkou euthanasie de lege ferenda. — »Revue pénitentiaire et de Droit pénal« přináší podrobný referát o společné schůzi »Société d'études législatives« a »Société générale des prisons« pojednávající o trestněprávních ustanoveních návrhu zákona o vzduchoplavbě. — »Casopis pro právní a státní vědu« (VI., č. 4—5) reprodukuje Kallabovu přednášku o trestu smrti. J. V.

JUDr. Zdenko Stibic: Nástin československého práva obchodního a směnečného se zřetelem ku praktické potřebě družstev a usancím pražské plodinové bursy. — Praha 1923. — 16° — Str. 367. — Kč 00,00.

Dr. Stibic v krátké době po »Katechismu československého práva pro zemědělce« vydává velice pěknou příručku obchodně-právní. Jest přirozeno, že v prvé řadě má na zřeteli potřeby a požadavky zemědělského stavu a speciálně obchodního elementu jeho par excellence hospodářských družstev, jichž vývoj za posledních desetiletí byl by kapitolou sám o sobě. Hospodářská družstva v nové době dostávají se do víru velkého obchodu moderně vybaveného, a proto činovníci jich musí znáti právní zásady, jimiž tento obchod se řídí. Proto kniha věnuje svůj stálý zřetel usancím pražské plodinové bursy, jichž znalost, jak autor sám přiznává, a jak z praxe možno se často přesvědčiti, není stále dostačtná. — Systematika knihy řídí se stavbou obchodního zákoníka, vykládá jej jeho ustanovení způsobem jasným a přehledným, neunavuje citováním právních pramenů, ježto jest psána v prvé řadě pro ty, kdo chtějí nabýti vědomostí. Na příslušných místech všímá si autor dodatkového zákonodárství, jehož ustanovení vkládá. Zdá se mi, že přece jen příliš stručně byly vylíčeny právní poměry obchodních společností, (str. 107—114), za to podrobně byla probána hospodářská a výdělková společenstva. Pěkně jest vylíčena čtvrtá kniha obchodního zákoníka, a myslím, že tato partie dosáhne, že kniha bude se užívatí nejen pro běžnou potřebu, nýbrž i ve studiu, neboť pokud mi známo, zde poprvé

jest tiskem vydána v českém jazyku IV. kniha obchodního zákona, a zpracování bursovních usancí provedeno jest snad vůbec poprvé. Ovšem autor má metodu a cíl jiný, než spisovatelé vědecktí ex professo. Jeho cílem jest poučiti neodborníky a to se mu podařilo plnou měrou. V knize jest také vzat zřetel na právo dopravní ve všech jeho oborech: povoznictví, železnictví a poštovnictví. — Pátý díl knihy popisuje právní povahu kupeckých cenných papírů a to sněnek, šeků a ostatních kupeckých poukázek. Možno říci, že v knize této vědec pojí se s úspěchem s praktikem, jenž má na mysli účel, k němuž směřuje svou prací. Knihu tu různě vřele doporučiti, opakující, že jistě prospěje i těm, kteří právo obchodní studují.

Dr. K. Novák.

Nové publikace ve sbírce komentovaných zákonů československé republiky, vydávané Kompasem. Cíle nakladatelství Kompas vydalo v posledních měsících další tři svazky své sbírky. Jest to jednak »Státní občanství a domovské právo«, péči Josefa Zlábka a Vladimíra Věrného, dále »Zákon o nakladatelské smlouvě«, upravený Antonínem Hartmanem a konečně týmně autorem redigované »Advokátní a notářská sazba a soudní poplatky«. Pokud prvé publikace se týče, jsou v ní uvedena všechna zákonná místa této materie se týkající, při čemž autoři k zákonnému textu na mnohých místech přidávají výklad po způsobu přehledného pojednání. Bohužel, že typografická úprava díla znesnadňuje do určité míry orientaci. V tomto ohledu sbírka Kompas, která má ambice, a jistě oprávněné, že převzme u nás úlohu Manzových vydání, hledá stále cestu. Svědčí o tom i druhá nová publikace: Zákon o nakladatelské smlouvě, kde autorovy komentáře, velice pečlivé a instruktivní, zařazeny jsou pod příslušné paragrafy *petitem*. Zdá se vám snad, že neustálé zdůrazňování technické úpravy zákoníků jest věcí vedlejší a podřadnou. Než každý praktik a i teoretik vám řekne, že komentáře a vydání zákonné hledá proto, aby brzy našel to, čeho potřebuje. Pečlivě technicky upravené vydání najde dalekou větší oblibu, než nepřehledné, neboť v tomto případě mi stejně poslouží úřední sbírka zákonů a nařízení. Technické zdokonalování vede k oblíbené sbírky, většímu odbytu jejímu, a konec konců k lepšímu vědeckému uspořádání. — Na této cestě snad úspěšně pokračuje vydání zákona o smlouvě nakladatelské, k němuž také připojeny jsou ukázky úpravy věcí těch v právu uherském, švýcarském a německém. — Týmně autorem upraveny byly také nařízení a zákony o advokátní a notářské sazbě a soudních poplatcích, kterážto sbírka má tu výhodu, že uvedeno jest v ní čís. nař. z 15. září 1915 o soudních poplatcích. Jinak však pro materii, kterou upravují, zdá se mi, jsou tabely přehlednější. —á—

Trestní zákony československé platné v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Sestavili a poznámkami opatřili Dr. Jaroslav Kallab a Vilém Herrnritt. Vydání Kompas sv. VIII. Praha 1923. 16°. Str. 744. Kč 90—vázané. — Po civilním řáde soudním vychází nyní trestní zákon platný v zemích historických se všemi změnami do konce března 1923. Bylo ho již potřeba, a neustálé oddalování vydání jeho odkazem na chystanou reformu trestního práva stalo se již příznačným. Autoři sami v předmluvě poukazují na obtíž pořizení nového zákona trestního. A tak platí stále pro historické země právo jiné než pro Slovensko. Sbírká tato obsahuje prozatím starý zákon z roku 1852, k němuž přirozeně pojí se celá řada doplňků, jak za více než půlstoletí se nashromáždila, a množství rozhodnutí soudních. Pokud jde o překlad zákonů z doby rakouské, dbali autoři s malými výjimkami autentických překladů, uveřejněných v českém překladu říšského zákoníku, kterýžto fakt způsobil, že překlad na mnoha místech zní až příliš archaisticky a pro dnešní dobu a pokrok jazykový nezvykle, jako zvláště, že často užíváno jest podstatných jmen slovesných místo obrátů větých a plnějších. Jistě že jazyk od posledních padesáti let pokročil i v mnohosti a pestrosti, i konečně v možnostech vyjadřovacích, což i jinak lze ihned poznati na jazykovém rázu zákonů republikánských. — Komentář zákona proveden jest pečlivě a přehledně. Více než polovici díla zaujímají dodatečné předpisy, na něž na příslušných místech v zákoně bylo poukázáno. V dílu III. seřazeny

jsou předpisy o tisku a v díle IV. základní normy policejního práva trestního. Rozsáhlý rejstřík zákonů a nařízení a věcný doplňuje toto vydání, které můžeme vše doporučiti. dnk.

Dr. Jiří Havelka: Československé železniční právo. Přednášky pro železniční odborné školy. Praha 1922. Nákladem ministerstva železnic. 8°. Str. 80. Kč 5.50. — Z přednášek ve střední škole železniční vznikla tato kniha, kterou autor sám nazývá učebnicí, po případě příručkou. Než práce na 80 stránkách formou zhuštěnou a koncisejším slohem, jež někdy vadí věci samé, jest probrána přehledně celá materie týkající se právních poměrů železničních, tohoto novodobého prostředku dopravního, který zanesl převrat do celého národohospodářského vývoje lidstva. Není proto divu, že tento specificky technický výněz vyzádal si i právní úpravy svých poměrů a vztahů k ostatním oborům života. Autor probírá postupně materii tu v řadě přehledných kapitol, předeseilaje všeobecné zákony národohospodářské a úpravu mezinárodní. Na to obírá se drahami hlavními, místními a drobnými, pak po výkladu železničního práva stavebního přechází k vyvlastnění k účelům železničním a k instituci železničních knih, Pak líčí právní úpravu vztahů železnic k veřejných cestám, opatřením požárním a k soukromým nárokům z ručení železnic. Dostí detailně zmiňuje se o právním uspořádání provozu železnic. — Možno říci, že není opominut žádný právní vztah železnice k jiným oborům, a že v tomto ohledu může knížka tato velice posloužiti. Podle mého názoru vadí jí pouze přílišná snad stručnost, jež mnohde vede k pouhé více méně zpracované parafrázi zákona. Než chybu tu zavinil asi chvat, s jakým kniha byla chystána. Kniha ta jest prvou publikací tohoto druhu v české literatuře se zřetelem až do doby nejnovější, pokud nám známo, a již z toho důvodu můžeme ji vše doporučiti. —á—

Sbierka zákonov o zakladani vložiek pozemkoknižných na Slovensku a o zapísaní vlastníckeho práva skutočného držiteľa. — Sostavil a vlastným nákladom vydal Mikuláš Medzihradský. — V Nitre 1923. 16°. Str. 64. Kč 15.—. — Autor přeložil a seřadil zákony týkající se knihovního práva uherského, a to jednak základní zákonný článek XXIX : 1886, a dále veškeré zákony jej měnící, po příp. doplňující jako: z. čl. XXXVIII : 1889, XVI : 1891, XIX : 1892, XV : 1900 a VII : 1912, dále pak republikánské zákony této materie se týkající. Dlužno přiznati, že vydavatel měl snahu nejlepší a že hleděl vypomoci praxi, která neměla vůbec slovenských překladů knihovního zákona. Byl ovšem dříve úplně zbytečný a vydavatel jeho byl by podnikal za dob předpřevratových práci marnou, když zápisy do pozemkových knih jiné než maďarské nebyly dovoleny. Tento stav pak ospravedlňuje jednu z dvou vad, které bychom knize snad mohli vytknouti. Je to malá plynlost překladu a přílišné lpění na originálu maďarském, a to i tvořením terminologie. To jest stará bolest tvořícího se názvosloví, a snad »Právnícký terminologický slovník« Fajnor-Zátureckého zjedná tu nápravu. Překlad Medzihradského svým neustálým téměř kladením slovesa na poslední místo ve větě, což jest proti duchu slovenčiny, stává se mnohdy monotonní a často i těžkopádný. Nesnáž ta tím více padá na váhu, že uherské zákony samy o sobě líbovaly si v mnohomlvnosti a širokém líčení věcí, čímž vznikala nepřehlednost. Než věc ta se odstraní postupem doby častějším vyjadřováním mateřským jazykem a myšlením slovenským, nikoli maďarským způsobem gramatickým. — Druhá vada díla, jinak záslužného, spočívá v úpravě. Původní zákon byl mnoha zákony změněn. A změny ty nutno pro praxi uvéstí v knižním vydání na příslušném místě, nikoli někde nepřehledně na posledních stránkách knihy. Čas jsou peníze, a proto, aby se čas ušetřil, vydávají se a kupují sestavy zákonů. V této věci se u nás neustále chybuje. Litujeme také, že v knize této nejsou uvedena decisie soudní, aby některé sporné věci byly osvětleny. — Víme však, že knihy té bylo nutně potřebí, a že autor neměl na toto již času. Ale doufáme, že nové vydání bude ve smyslu tom upraveno, když knihovní zákon pro celou republiku jest dosud ve stadiu prvotních příprav. dnk.

Rašiny paměti počal uveřejňovati nově založený časopis »Národní Mýšlenka«. Syn zesnulého ministra JUC Ladislav Rašín otiskuje tu především první kapitolu počátku »Paměti« Mé vzpomínky z mládí, které psal Rašín ve vídeňském vězení r. 1915, jež však nedokončil. Počátek zatím uveřejněný neskýtá zvláštností politických. Vydavatel slibuje dále otisknouti fragment deníku z vyšetřovací vazby v procesu Omladiny a deníky z garnisonního vězení ve Vídni a ze žaláře v Möllersdorfu. Přineseme o těchto pamětech časem zprávu. Ca.

Sborník příspěvků k dějinám hlavního města Prahy v díle III. (připravil † JUDr. a PhDr. Josef Teige. Praha 1922. 8°. Str. 223) počíná originální předmluvou nového redaktora »Sborníku« břítece kritizující článek Ed. Šebesty »Prameny k dějinám Prahy v l. 1740—84 (dopisy Jos. Hubatia). Nato následuje práce Teigeho »O statcích obcí Pražských v l. 1420—1546«, jež je důkladným zpracováním materiálu vydaného jím samým většinou v Archivu Českém a svazek ukončuje od archiváře Dra Vojtíška nekrolog Teigeho, postavy velmi zajímavé: byl Teige právník, ale láska k historii vedla ho ke zdokonalení na vídeňském institutu dějezpytném, a odtud po studiích v cizině přešel zásluhou Čelakovského do městského archivu pražského. Snažil se spojit své vědomosti právnické s historickými a výsledky svých studií právně historických zejména uveřejňoval v Ottově Slovníku Naučném. Ca.

Dr. Ant. Podlaha: Soupis rukopisů knihovny metropolitní kapitoly pražské. II. část: F—P, Praha 1922, Čes. Akad. 8°. s. 668. — Dr. Podlaha dovršil minulého roku obrovské katalogové dílo popsav na 1702 rukopisných foliantů metrop. kapitolní knihovny v Praze. Při výměněné ceně této rukopisné sbírky je to dílo nejvyšší záslužné tím spíše, když Podlahovi nepostačila předběžná práce Paterova (s nímž ještě počal r. 1910 vydávati I. díl této práce) a když bylo nutno kriticky oceniti každý jednotlivý rukopis. K dílu je připojen nejvyšší pečlivě pracovaný rejstřík. Z něho dovidáme se o bohatství knihovny, zejména po stránce církevněprávní. Jenom Husových děl na příklad dotýká se na 100 rukopisů, Johannes Andreae zastoupen je asi 30, Stanislav ze Znojma asi 20 atd. Není třeba ani připomínati, že také pro dějiny recepce římského práva a českého práva (na př. formulářové sbírky) je rukopisná sbírka této knihovny zdrojem nevyčerpatelným, k níž Podlahova práce je klíčem zcela bezpečným. Ca.

Co nového na cizozemském knižním trhu. (2.) W. Prager (Berlin NW 7, Mittelstr. 21) pokračuje v nové řadě v »Bibliographie der Rechts- und Staatswissenschaften« (N. Fol. XXXII. čís. 112), kterou již po 30 let vydával jeho otec R. L. Prager. Úvodní slovo napsali prof. dr. W. Sombart, dr. Altmann a japonský prof. dr. Hirai. Pak následují »Wissenschaft. Nachrichten« (red. Zimmermann), v nichž registrují se stručně zprávy z vědec. úsavů a universit (na př. otevření »dělnické university v Paříži, v Hamburku založen ústav pro zahran. politiku, v Berlíně se v září konal právnický sjezd atd.), konečně »Bibliographie« a příloha »Der Antiquariatsmarkt.« Vše je skvěle a plánovitě registrováno. Z novinek uvádíme: Dr. V. Totomianz: Die Nationalökonomie vom Altertum bis Neuzeit. — Týž: Theorie, Geschichte und Praxis d. Konsumentenorganisation (Gzl. 9). — Týž: Anthologie d. Genossenschaftswesens s předml. prof. Gide a dosl. prof. Sombarta. — Max Kowalewski: Die ökonom. Entwicklung Europas (GZ. 28). — G. J. Göschen: Theorie der auswärt. Wechselcourse (GZ. 4). — K. F. Koehler's Antiquarium (Leipzig, Täubchenweg 19) vydalo katalog práv. a stát. věd a oznamuje vydávání »Handwörterbuch der Sexualwissenschaften« za red. Maxe Marcuse. Ca.